

DIETA W CHOROBYCH UKŁADU KRĄŻENIA

Choroby serca mogą przebiegać z wydolnością lub niewydolnością układu krążenia.

- 1) Przy wydolności układu krążenia nie ma specjalnych ograniczeń żywieniowych.
- 2) Przy niewydolności układu krążenia obowiązuje dieta łatwo strawna.

Z diety należy wykluczyć:

- 1) cukier i słodcyce (z uwagi na szybką fermentację)
- 2) duże ilości soli kuchennej (zastąpić solą potasową lub ziołami o intensywnym smaku: czosnek, majeranek, estragon, pietruszka, tymianek, koperek)
- 3) duże ilości: masła, śmietany, jaj (głównie żółtek), tłustych serów. Przy planowaniu diety bardzo ważne jest włączenie warzyw i owoców bogatych w β -karoten: marchew, dynia, kabaczek, cukinia, cykorja.
- 4) smażenie w dużej ilości tłuszczu. Nie stosuje się zasmażek do podprawiania potraw i mąki do zagęszczania sosów.
- 5) słodkie napoje typu: oranżady, słodkie soki z kartonów.

W diecie powinny się pojawić:

- 1) tłuszcze roślinne zawierające WNKT
- 2) tłuszcze roślinne zawierające JNKT (MUFA)
- 3) soki pomidorowe bogate w potas i soki owocowe
- 4) produkty węglowodanowe o niskim indeksie glikemicznym
- 5) zwiększona podaż witaminy C oraz witaminy B1 (niedobory mogą pogłębić uszkodzenie mięśnia sercowego)

Przy obrzękach stosuje się dietę ubogosodową (NaCl poniżej 4g), z ograniczeniem płynów do 1l/dobę

Z uwagi na brak łaknienia zaleca się potrawy kwaśne.

Podaje się potrawy łatwo strawne, w 4-5 posiłkach w ciągu doby.

DOZWOLONE I PRZECIWWSKAZANE PRODUKTY W CHOROBYCH UKŁADU KRĄŻENIA

PRODUKTY	DOZWOLONE	DOZWOLONE W OGRANICZONYCH ILOŚCIACH	PRZECIWWSKAZANE
PIECZYWO	Wszystkie rodzaje ciemnego pieczywa: orkiszowe, graham, razowe, żytnio-razowe. Mogą być z ziarnami, najlepiej na zakwasie (jeżeli nie ma przeciwwskazań) niebarwione karmelem.	Chleb pszenno-żytni	Wszystkie rodzaje pszennego pieczywa: bułki pszenne, kajzerki, bagietki, ciabatty, drożdżowe, barwione karmelem. Nie zaleca się pieczywa świeżego.
WARZYWA I	Wszystkie warzywa	Orzechy, migdały, pestki	Owoce kandyzowane,

OWOCE	świeże i mrożone, owoce świeże i mrożone, owoce konserwowe niesłodzone, soki owocowe i warzywne. Bardzo wskazane są suche nasiona roślin strączkowych.	i ziarna	warzywa solone i konserwowe, orzeszki i ziarna solone
MLEKO I PRODUKTY NABIAŁOWE	Mleko 0,5-1,5% tłuszczu, jogurty kefiry i maślanki do 1,5% tłuszczu, chude sery i twarogi. Jeżeli poziom cholesterolu jest bardzo wysoki, wskazane są produkty nabiałowe 0% tłuszczu.	Sery twarogowe i jogurty półtłuste	Pełne mleko, śmietana, mleczko skondensowane, twarogi pełnotłuste, sery żółte, pleśniowe, jogurty pełnotłuste
RYBY I OWOCE MORZA	Ryby chude (mintaj, tilapia, pstrąg, morszczuk dorsz, dorada), ryby tłuste bogate w kwasy omega-3 (łosoś, makrela, halibut, tuńczyk, śledzie). Najlepiej gotowane, pieczone, grillowane.	Małże, homary, ryby wędzone	Ryby smażone w panierce w dużej ilości tłuszczu. Niewskazane są krewetki, kalmary, ikra ze względu na dużą zawartość cholesterolu.
MIĘSO	Indyk, kurczak (najlepiej bez skóry), królik, zając, cielęcina, dziczyzna	Chuda wołowina, chuda wieprzowina, jagnięcina	Mięsa z widocznymi pasmami tłuszczu: kaczki, gęsi, tłuste wędliny: boczek, baleron, salceson, kiełbasy, frankfurterki kabanosy, parówki.
ZIEMNIAKI	Pieczone i gotowane		Smażone na tłuszczu, frytki, placki ziemniaczane, krążki
TŁUSZCZE	Wszystkie oleje zawierające jednonienasycone kwasy tłuszczowe: rzepakowy, oliwa z oliwek, oleje zawierające wielonienasycone kwasy tłuszczowe: słonecznikowy, sojowy, kukurydziany, olej z zarodków pszennych.	Masło (jeżeli występuje bardzo wysoki poziom cholesterolu, masło też nie jest wskazane), margaryny miękkie	Smalec, słonina, lój, margaryny twarde, olej kokosowy (jest źródłem nasyconych kwasów tłuszczowych)

SOSY I PRZYPRAWY	Dozwolone są wszystkie przyprawy poprawiające walory smakowe i trawienie: majeranek, bazylia, oregano, tymianek, zioła prowansalskie, mięta, pieprz, słodka czerwona papryka, czosnek (obniża ciśnienie krwi), przyprawy korzenne.	Sosy sałatkowe na bazie niskotłuszczowych jogurtów	Sól, majonez, sosy i kremy sałatkowe, sosy na bazie śmietany i masła. Gotowe mieszanki przyprawowe, zawierające dużą ilość soli
ZUPY	Najlepiej na wywarach warzywnych lub wywarach na chudym mięsie.		Zaprawiane śmietaną lub innymi tłuszczami
DESERY	Sorbety, bezy, galaretki, budynie na chudym mleku, sałatki owocowe	Ciastka i ciasteczka przygotowywane na maśle i margarynach twardych, marcepan, chałwa, biszkopty	Czekolada, batony, tłuste ciasta z kremami na bazie śmietany i masła
NAPOJE	Słaba herbata, kawa zbożowa, napoje mleczno-owocowe, soki owocowe i warzywne, najlepiej świeżo wyciskane bez dodatku cukru, zielona i czerwona herbata, herbatki ziołowe	Słaba kawa rozpuszczalna, wino czerwone	Kakao, mocna herbata, kawa naturalna

Piśmiennictwo:

Helena Ciborowska, Anna Rudnicka "Dietetyka. Żywnie zdrowego i chorego człowieka".

Zofia Wieczorek-Chełmińska "Żywnie w chorobach serca".

Barbara Cybulska, Longina Kłosiewicz-Latoszek, Aleksandra Cichocka, "Zaburzenia lipidowe".